

Усі названі вітчизняні економuzeї виготовляють продукцію, яку можуть придбати відвідувачі, за традиційними технологіями і рецептами. Останні також за бажанням долучаються до виготовлення продукції ремісників.

Нова форма музею робить його привабливим для різновікової аудиторії, актуалізує традиційну народну культуру та формує бажання долучитися до її вивчення, сприяє економічному розвитку регіонів. Розширення мережі економuzeїв в Україні є позитивною тенденцією упровадження у вітчизняну музейну справу новітніх музейних практик.

A. Сошніков

ЦИФРОВІЗАЦІЯ МУЗЕЇВ І НЕОБХІДНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МУЗЕЙНИКІВ

A. Soshnikov

DIGITALIZATION OF MUSEUMS AND THE NEED FOR THE FORMATION OF THE INFORMATION CULTURE OF MUSEOLOGISTS

Сучасне суспільство живе і розвивається в епоху інформаційної цивілізації, заснованої на інформаційних технологіях, без яких воно перестане не тільки розвиватися, а й існувати в основних сферах людської діяльності. Процес інформатизації нині створює нові форми взаємодії в суспільстві, сприяючи інтеграції та якісній зміні різних соціокультурних інститутів.

Музей як соціокультурний інститут, спрямований на документування, вивчення і трансляцію історико-культурної спадщини, є однією з констант інформаційної цивілізації, оскільки спрямований на відкритість свого інформаційного середовища та свободу доступу до інформації. Він почав активно використовувати можливості інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для вдосконалення основного напрямку своєї діяльності на етапі інформатизації: завдяки використанню баз даних, оцифруванню музейних публікацій на CD-ROM, матеріали виставок, експозицій, колекції фондів стають доступними широкій аудиторії. Оцифровка музею знайшла своє втілення у всьому комплексі таких технологій, як технологія оцифрування, сканування, мультимедіа, VR-технологія, AR-технологія, 3D-технології, а також технології мапінгу, айтрекінгу та ін. Найбільші музеї світу оцифрували значну частину своїх колекцій, в середньому — близько 80 тисяч експонатів. Зокрема, експерти першого й найбільшого у світі музею в галузі декоративно-ужиткового мистецтва та дизайну — Музей Вікторії та Альберта (V&A) (м. Лондон, Велика Британія) виклали в мережу «Інтернет» описи 1,2 млн своїх експонатів. Галеристи Метрополітен-музею (The Metropolitan Museum of Art) (м. Нью-Йорк, США) збагатили свій офіційний сайт цифровими зображеннями понад 400 тисяч експонатів. Представники Рейксмузеуму (Rijksmuseum) (м. Амстердам, Нідерланди) оцифрували практично всі свої колекції, і завантажили фотографії понад 600 тисяч експонатів.

Основними функціями цифрового музею є:

- зберігання та демонстрація колекцій, окремих експонатів, культурних та історичних цінностей (традиційний напрям музейної діяльності в цифровому вигляді);

- надання музейних послуг, адаптованих до сучасного ринку, та забезпечення комунікації «емоційних» та «інтелектуальних» споживачів цих послуг;
- модернізація та цифрова обробка музейних колекцій, створення та реалізація відповідних альтернативних проєктів;
- альтернативне виробництво знань у цифровому середовищі об'єднує професійних музеологів, любителів та очевидців як на офіційних музейних цифрових платформах, так і у цифровому просторі, який офіційно не пов'язаний з музеєм, де музейні експонати й історичні факти інтегруються в нові актуальні історичні та культурні контексти.

Цифровізація відкриває широкий спектр можливостей для залучення відвідувачів до музею та формування постійного інтересу публіки, дозволяючи значно збагатити експозиційно-виставкову та культурно-освітню діяльність музею завдяки новим технологіям. На наш погляд, найважливішими перевагами оцифрування музею є:

- доступність: забезпечує мобільний доступ з будь-якої точки світу до культурної спадщини, представленої музеєм;
- комфорт: можливість віддаленого доступу музейних колекцій без безпосереднього відвідування музею;
- збереження: можливість представляти музейні колекції онлайн відвідувачам без ризику пошкодження, знищення або крадіжки експонатів;
- інтерактивність: залучення відвідувачів музею до музейних виставок;
- комплементарність: можливість для відвідувачів музею отримувати додаткову інформацію про музейні предмети та колекції;
- масовість: розширення музейної аудиторії завдяки розміщенню музейних колекцій в онлайн-середовищі;
- комунікативність: можливість спілкування в інтернет-спільноті за інтересами, просування музею через соціальні мережі.

Водночас експерти з тривогою пишуть про загрози та ризики, які оцифровка представляє для музеїв. Найчастіше зазначаються такі ризики:

- ризик технократизації музею: це загроза перетворення музею на цифровий парк, у якому основна увага відвідувачів приділяється не музейним предметам, а технологіям;
- ризик примітивізації музею: загроза перетворення музею на розважальний центр;
- розмивання основних функцій музею, переважання розважальної діяльності, а не освітньої, формування етичного та естетичного потенціалу суспільства;
- ризик зниження ймовірності отримання інформації в музеї як інституті пам'яті: втрата наукової та академічної точності у викладі фактів, формулюваннях, історичних посиланнях тощо;
- знецінення музею як храму науки, освіти та культури: необґрунтоване присвоєння статусу музею організаціями, які такими не є.

Використання цифрових технологій в музеях, безумовно, вимагає від сучасних музейних фахівців наявності відповідних технічних можливостей, готовності здійснювати основну діяльність музею в цифровому середовищі, здатності надати широкий спектр послуг віддаленим користувачам. Водночас музейні працівники повинні чітко розуміти небезпеку перетворення оцифровки музеїв на лише

технічний процес, який ніяк не впливає на розвиток духовно-моральних якостей людини. Усвідомлюється ризик того, що музей буде перетворений на цифровий атракціон й освітня функція музею буде втрачена.

Слід наголосити, що всі основні напрями сучасної музейної діяльності (музеефікація, науково-фондова, експозиційно-виставкова та культурно-освітня діяльність) не можливі без використання ІКТ, від оцифрування до імерсійних технологій (VR-технологія, AR-технологія). Нові комп'ютерні технології та методи дозволяють відтворювати історію культури на якісно іншому рівні, забезпечуючи реалізацію індивідуальних прав на доступ до світової культурної спадщини.

Отже, музейні інформаційні технології призначені для збору, зберігання, обробки, оптимізації та зменшення складності використання інформаційних ресурсів. Розвиток інформаційних, цифрових і комунікаційних технологій має виключно інтегративний характер і створює сприятливі умови для інформаційної взаємодії. Нині музеї стають не лише привабливішими і доступнішими для відвідувачів, а й розширюють межі музейного світу, активно використовують сучасні технології у документальній та трансляційній діяльності.

F. Anderton

AUSTRALIAN MUSEUMS, CULTURAL COMMUNITIES AND NATIONAL PARKS THAT REFLECT THE HISTORY OF A UNIQUE CONTINENT

Ф. Ендертон

АВСТРАЛІЙСЬКІ МУЗЕЇ, КУЛЬТУРНІ ОБ'ЄДНАННЯ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ПАРКИ, ЯКІ ВІДОБРАЖАЮТЬ ІСТОРІЮ УНІКАЛЬНОГО КОНТИНЕНТУ

The geology, plants and animals of Australia are unique. They reflect the fact that Australia has been isolated from other continents for 50–80 million years. Australian human society is also unique. The oldest continuing culture on Earth is that of the First Australians the so-called “Australian Aboriginal” people. Genetic studies suggest that their ancestors arrived at the continent 50,000–60,000 years ago. Conversely, European arrivals have been relatively recent. Between 1606 and 1688, Dutch, Spanish, British navigators briefly explored the Northern and North-Western shores, close to Papua New Guinea and Indonesia.

British colonization of Australia began with Lieutenant James Cook's 1770 exploration of the entire East Coast where the soil, rainfall and climate were seen to be much better than the more barren North-West Coast. Great Britain originally transported convicts to the United States of America. When the USA separated from the British Empire, the East Coast of Australia was chosen as the site of a new British penal colony, a place to which convicted criminals could be transported. The “first fleet” of eleven ships arrived in Sydney Harbour in 1788. Without asking the Indigenous people, they established a new British Colony “New South Wales” consisting of the entire Eastern half of the continent. The city of Sydney is located at this site. The name “Sydney” was taken from the then-recent Home of the Secretary of Great Britain, Lord Sydney. Between 1788 and 1900 this colony was broken up into several smaller colonies. The Federation of all colonies into the sovereign State of the Commonwealth of Australia was established in 1900.